C/2026/71

30.1.2026

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Balíček opatření týkajících se bezpečných zemí

(COM(2025) 186 final)

(COM(2025) 259 final)

(C/2026/71)

Hlavní zpravodaj: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Poradce	Lorenzo TAMBURRINI
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Žádost o vypracování stanoviska	14. 7. 2025
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Vnější vztahy
Přijato v sekci	9. 9. 2025
Přijato na plenárním zasedání	23. 10. 2025
Plenární zasedání č.	600
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	183/14/23

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) oceňuje snahu Komise **sjednotit postupy určování bezpečných zemí**, o nichž v současné době rozhodují jednotlivé členské státy dle vlastního uvážení a které nejsou transparentní a zjevně nepodléhají účinné kontrole na nadnárodní úrovni.

1.2 EHSV zdůrazňuje, že označení země za **„bezpečnou“** má zásadní význam pro postupy posuzování žádostí o azyl, jelikož žádosti podané občany ze zemí považovaných za bezpečné se posuzují v rámci **zrychleného řízení**.

1.3 Uplatňování zrychleného řízení při posuzování žádostí o azyl má za následek **omezení procesních záruk**, a v případě zamítnutí žádosti **se** tudíž **může stát, že žadatel bude z území státu vyhoštěn** ještě předtím, než soud rozhodne ve věci podaného odvolání. Takovýto případ je ve zřejmém rozporu se zásadou nenavracení ve smyslu článku 33 Ženevské úmluvy.

1.4 Označením země za bezpečnou navíc dochází k **omezení práva na azyl**, a to jak kvůli omezení procesních záruk v důsledku uplatňování zrychlených řízení, tak kvůli skutečnosti, že z předpokladu, že země je bezpečná, vyplývá **obrácení důkazního břemene** na žadatele o azyl, který pak musí prokázat opak, aby získal mezinárodní ochranu.

1.5 EHSV má za to, že **20 % míra uznaných žádostí** v celé EU (v souladu s čl. 42 odst. 1 písm. j) a čl. 42 odst. 3 písm. e) nařízení o azylovém řízení) představuje arbitrární a nedostatečné kritérium uplatnění zrychleného řízení a řízení na hranicích.

1.6 EHSV se domnívá, že na základě aktuálních dostupných údajů z institucionálních zdrojů a od občanské společnosti a v souladu s Listinou základních práv EU by **označení zemí** uvedených na seznamu v příloze II dokumentu COM(2025) 186 final **(Bangladéš, Kolumbie, Egypt, Indie, Kosovo** ([1])**, Maroko, Tunisko) za bezpečné země mohlo vést v prvé řadě k tomu, že žadatelům pocházejícím z těchto zemí bude odepřeno právo na azyl**.

2. **Obecné připomínky**

2.1 EHSV zastává názor, že aby mohla být země původu nebo tranzitu označena za „bezpečnou“, nesmí v ní dojít **ani k jednomu případu porušení lidských práv**, v jehož důsledku by měla být žadateli o azyl v souladu s Ženevskou úmluvou udělena mezinárodní ochrana.

2.2 EHSV má za to, že dokud nebudou zavedeny **nadnárodní mechanismy kontroly**, bude evropský azylový systém zranitelný.

2.3 Podle EHSV **nesmí** definice „bezpečné“ země **umožňovat výjimky připouštějící „nebezpečnost“**, pokud jde o určitá území nebo určité skupiny osob. Výjimky by mohly vést k nejednoznačnosti a nespravedlivé diskreční pravomoci při posuzování jednotlivých žádostí o azyl, jak stanovil Soudní dvůr Evropské unie v říjnu 2024.

2.4 V případě, že by však tyto výjimky byly umožněny, měly by být: veřejně přístupné všem, závazné a povinné pro členské státy, schválené jednotně na evropské úrovni.

2.5 Již pouhá existence zrychleného řízení jako taková je vůči osobám, jichž se tato řízení týkají, diskriminující. EHSV doufá, že budou všechny žádosti o azyl posuzovány v přiměřených lhůtách, s využitím odpovídajících nástrojů a na základě důkladného hodnocení, aby byla chráněna práva žadatelů o azyl.

2.6 EHSV se domnívá, že by přijetí definice „bezpečná země“ nemělo být zdůvodněno tím, že by tak bylo možné rychle posuzovat **„pravděpodobně“** nedůvodné žádosti o azyl ([2]). Důvodem je jednak to, že by rychlé provedení šetření mohlo mít za následek povrchní posouzení, což by bylo na úkor různých práv žadatele, a jednak skutečnost, že podle EHSV je nebezpečné a protiprávní, aby se při určování typu postupu, který má být použit, vycházelo pouze z pravděpodobné nedůvodnosti.

2.7 EHSV zdůrazňuje, že schválení nejednoznačných seznamů bezpečných zemí a následné uplatňování zrychlených řízení a zvýšení počtu neoprávněně zamítnutých žádostí o poskytnutí mezinárodní ochrany může způsobit nárůst počtu cizinců, kteří budou na evropské půdě pobývat bez legálních dokladů, a tím i **zhoršení jejich situace** v oblasti zdraví, zaměstnání a bydlení, což povede k nárůstu šedé ekonomiky.

3. **Souvislosti**

3.1 **Odlišnosti v nakládání se žádostmi o poskytnutí mezinárodní ochrany** vycházející ze státní příslušnosti mohou být v rozporu se zákazem diskriminace uprchlíků na základě jejich země původu, který je zakotven v článku 3 Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, jak již bylo zdůrazněno ve **stanovisku EHSV REX/457** ([3]).

3.2 EHSV již ve svém stanovisku REX/457 uvedl, že **ani** existenci vnitrostátních právních předpisů na ochranu lidských práv, **ani** status kandidátské země EU nelze považovat za **kritéria, která by sama o sobě postačovala** k zařazení země na seznam bezpečných zemí.

([1]) Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

([2]) COM(2025) 186 final, s. 2.

([3]) Vytvoření společného seznamu EU bezpečných zemí původu.

3.3 Podle směrnice 2013/32/EU ([4]) se země považuje za bezpečnou zemi původu, „pokud lze na základě tamější právní situace, uplatňování práva v rámci demokratického systému a obecné politické situace prokázat, že v ní **obecně** a **soustavně** nedochází k pronásledování podle článku 9 směrnice 2011/95/EU ([5]), k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu“.

3.4 EHSV se domnívá, že vyškrtnutí „**obecného**“ a „**soustavného**“ charakteru pronásledování jakožto nezbytné podmínky pro shledání určité země bezpečnou, by bylo ku prospěchu věci.

3.5 **Soudní dvůr Evropské unie** (SDEU) ve svém rozsudku ze 4. října 2024 citelně omezil dopady přijetí seznamů bezpečných zemí. Shledal totiž, že pro označení země za bezpečnou je nutné, aby **bezpečné bylo celé území dané země, bez výjimky** z předpokládané bezpečnosti pro určité části území nebo určité skupiny.

3.6 SDEU rovněž v tomto rozsudku s odkazem na směrnici 2013/32/EU a Listinu základních práv Evropské unie stanovil, že **vnitrostátní soud**, který projednává odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany, se nemůže spokojit pouze s argumenty předloženými žalobcem, nýbrž **musí z úřední povinnosti ověřit, zda je označení dané země za bezpečnou v souladu s pravidly plynoucími z právních předpisů EU**, a provést aktuální (ex nunc) a úplnou kontrolu napadeného rozhodnutí.

4. **Analýza**

4.1 EHSV se domnívá, že **slabina** postupů týkajících se podávání žádostí o azyl spočívá v tom, že **chybí nadnárodní mechanismy pro provádění kontrol** postupů, které členské státy uplatňují, když za bezpečné označují pouze takové třetí země, jež splňují požadavky kladené evropskými právními předpisy.

4.2 V současné době existuje pouze **povinnost předložit seznamy Komisi**, která se však dosud nikdy nevměšovala a ponechávala členským státům zcela volnou ruku.

4.3 Postupy, které členské státy uplatňují při určování bezpečných zemí, nejsou transparentní. Obecně platí, že **označení** určité země původu za bezpečnou se odvíjí od **počtu žadatelů o azyl pocházejících z této země** ([6]), o jejichž zpětném přebírání mohou být s hostitelskou zemí uzavřeny dohody.

4.4 **Vnitrostátní seznamy** se proto mohou v jednotlivých členských státech značně **lišit**. Mnohé členské státy se také rozhodly, že žádný seznam bezpečných zemí sestavovat nebudou.

4.5 EHSV zdůrazňuje, že jak již uvedl ve **stanovisku REX/457**, nepovede schválení společného seznamu bezpečných zemí původu samo o sobě k žádné větší harmonizaci, protože by tento společný seznam existoval souběžně se seznamy vypracovanými jednotlivými členskými státy.

4.6 Přestože ustanovení čl. 59 odst. 2 a čl. 61 odst. 2 nařízení o azylovém řízení **umožňují** členským státům **označit třetí zemi či zemi původu za bezpečnou s „výjimkou určitých částí […] území nebo jasně identifikovatelných kategorií osob“**, hrozí, že na tyto výjimky nebude brán zřetel, neboť členské státy mají v tomto ohledu plnou diskreční pravomoc.

4.7 V nařízení nejsou ani výslovně specifikována žádná **kritéria, na jejichž základě by se stanovovaly výjimky** pro takové oblasti či kategorie osob, což členským státům a úředníkům místních správních orgánů ponechává další prostor pro výklad.

([4]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění) (Úř. věst. L 180, 29.6.2013, p. 60).

([5]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění) (Úř. věst. L 337, 20.12.2011, p. 9).

([6]) EUAA, prosinec 2022.

4.8 Stanovení **20 % míry** uznávání na úrovni EU jakožto kritéria pro použití zrychleného řízení a řízení na hranicích je zcela arbitrární a nemá žádný vědecký základ.

4.9 V případě osob pocházejících ze země původu nebo tranzitu považované za bezpečnou mohou správní orgány, které žádosti o azyl posuzují v první instanci, **žádost zamítnout bez předchozího posouzení jejího obsahu**.

4.10 Celý proces, jehož součástí je i možnost podat proti rozhodnutí správního orgánu o zamítnutí žádosti odvolání, podléhá **zrychlenému řízení**, které **omezuje právo** žadatele o poskytnutí mezinárodní ochrany pocházejícího z bezpečné země, aby **toto rozhodnutí napadl**.

V Bruselu dne 23. října 2025.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Séamus BOLAND